

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо приведення деяких положень у відповідність до Конституції України

1. Обґрунтування необхідності прийняття Закону

28 серпня 2020 року Конституційний Суд України визнав неконституційним Указ Президента України №218/2015 «Про призначення А. Ситника Директором Національного антикорупційного бюро України».

Конституційний Суд України у своєму Рішенні наголосив на тому, що предметом конституційного розгляду в цій справі є питання забезпечення поділу влади та її функціонування в рамках наявної форми державного правління.

Окремо, в своєму рішенні Конституційний Суд України зазначив, що Національне антикорупційне бюро України, як орган правопорядку, фактично є органом виконавчої влади, оскільки складається з центрального і територіальних управлінь, тобто поширює свої повноваження на всю територію держави.

Таким чином, Національне антикорупційне бюро України має ознаки органу виконавчої влади. Відповідно до Конституції України Президент України є главою держави (частина перша статті 102); вищим органом у системі органів виконавчої влади є Кабінет Міністрів України (частина перша статті 113).

Пунктами 9-1, 9-2 статті 116 Конституції України встановлено, що центральні органи виконавчої влади, діючи в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади, утворює, реорганізує та ліквідує Кабінет Міністрів України; він також призначає на посади та звільняє з посад за поданням Прем'єр-міністра України, керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України.

У Висновку по справі за конституційним зверненням Верховної Ради України щодо відповідності законопроекту про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань) (реєстр. № 1014) вимогам статей 157 і 158 Конституції України, Конституційний Суд зазначив, що *«системний аналіз положень Законопроекту вказує на те, що в разі ухвалення Законопроекту його положення можуть порушити баланс конституційних повноважень між Президентом України та Кабінетом Міністрів України, фактично створивши паралельну виконавчу владу, підпорядковану Президенту України».*

Відповідно до статті 117 Конституції України, нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади підлягають реєстрації в порядку, встановленому законом.

Враховуючи наведене, необхідним є внесення змін до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» з метою приведення у відповідність до Конституції України та правових позицій Конституційного Суду України.

2. Неприйнятним, на нашу думку, є визначення переважної ролі донорів, які надавали Україні міжнародну технічну допомогу у сфері запобігання і протидії корупції в питаннях формування та ухвалення рішень Конкурсної комісії з добору на посаду Директора Національного бюро та Комісії з проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Національного бюро, як це запропоновано у головному законопроекті.

Згідно з Порядком залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153, донором може бути будь-яка іноземна держава, уряд та уповноважені урядом іноземної держави органи або організації, іноземний муніципальний орган або міжнародна організація, що надають міжнародну технічну допомогу відповідно до міжнародних договорів України (див. абз. 5 п. 2 вказаного Порядку).

На наш погляд, надання вирішальної значення рішенням іноземних громадян в питаннях призначення чи перевірки органу державної влади, який має досить широкі повноваження у правоохоронній сфері, є неприйнятним, оскільки створює реальну загрозу суверенітету держави, її національній безпеці, а також порушує принцип невтручання у внутрішні справи.

3. Необхідним є й удосконалення самої процедури проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Національного бюро. За 5 років існування НАБУ вказаний аудит жодного разу не було проведено, що свідчить, в тому числі, й про недосконалість законодавчої регламентації процедури його здійснення.

Наявне у Законі України «Про Національне антикорупційне бюро України» формулювання «вибірковий аудит кримінальних проваджень, по яким завершено досудове розслідування», свідчить, що законом пропонується перевіряти й ті справи, по яким здійснюється судове провадження, що фактично є втручанням у діяльність суду та потребує перегляду.

2. Цілі та завдання проекту Закону

Проект Закону України спрямований на усунення суперечностей між Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» та Конституцією України, запровадження прозорого механізму формування Конкурсної комісії з добору на посаду Директора Національного бюро та Комісії з проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності

діяльності Національного бюро з числа саме громадян України, удосконалення процедури здійснення аудиту ефективності діяльності Національного бюро та підвищення рівня довіри до вказаного органу.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту Закону

Проектом Закону України пропонується:

- установити статус НАБУ як центрального органу виконавчої влади;
- визначити особливості порядку взаємодії НАБУ із Кабінетом Міністрів України, центральними органами виконавчої влади з метою унеможливлення втручання Кабінету Міністрів України у діяльність НАБУ;
- посилити гарантії незалежності НАБУ;
- визначити повноваження Кабінету Міністрів України щодо призначення на посаду Директора Національного антикорупційного бюро України та звільнення з цієї посади за наявності встановлених Законом підстав;
- визначити порядок проведення конкурсного добору на посаду Директора Національного антикорупційного бюро України;
- уточнити повноваження Директора НАБУ;
- визначити засади організації та проведення аудиту ефективності використання бюджетних коштів, а також зовнішньої оцінки ефективності діяльності Національного бюро;
- визначити, що повноваження Директора НАБУ, його першого заступника та заступників, Керівника Головного підрозділу детективів, або осіб, які виконують їхні обов'язки, членів Ради громадського контролю при НАБУ припиняються достроково.

Кабінету Міністрів України упродовж п'яти робочих днів з дня набрання чинності цим Законом призначити тимчасово виконуючого обов'язки Директора Національного антикорупційного бюро України, який має повноваження Директора Національного антикорупційного бюро України, передбачені Законом України "Про Національне антикорупційне бюро України" та у 30-денний строк з дня набрання чинності цим Законом визначити своїх представників до Конкурсної комісії із призначення Директора Національного антикорупційного бюро України та Комісії з проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Національного бюро.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

У зазначеній сфері правового регулювання діють Конституція України, Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України», Закон України «Про Кабінет Міністрів України», Закон України «Про центральні органи виконавчої влади», інші нормативно-правові акти.

Реалізація положень законопроекту не потребує внесення змін до інших нормативно-правових актів.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація Закону у разі його прийняття не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття Закону

Прийняття цього законопроекту дозволить усунути невідповідність деяких положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» нормам Конституції України та забезпечити сталість та безперервність діяльності НАБУ, запровадити прозорий механізм формування Конкурсної комісії з добору на посаду Директора Національного бюро та Комісії з проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Національного бюро, удосконалити процедуру здійснення аудиту ефективності діяльності Національного бюро та підвищити рівень довіри до вказаного органу.

Народні депутати України

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Ткаченко Олександр Михайлович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B0400000094AB2E006BVE8E00
Дійсний до: 20.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 342д9/1-2021/54766 від 19.02.2021

398192